

**ДОСЛІДЖЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ В
РОЗРІЗІ ЗЕМЕЛЬ РІЗНОГО ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

**RESEARCH OF RECREATIONAL TERRITORIES IN THE
CONTEXT OF THE LANDS OF DIFFERENT TARGET
APPOINTMENT**

**Дзюбинська О.В., асистент, Смал М.В., к.т.н., доцент,
Дзюбинський А.В., к.е.н., доцент (Луцький НТУ, м. Луцьк)**

**Dzubynska O.V., assistant, Smal M.V., Ph.D., associate Professor,
Dzubynskij A.V., Ph.D., associate Professor (Lutsk National Technical
University, Lutsk)**

В статті досліджено проблеми визначення рекреаційних територій, проаналізовано причини, що ускладнюють оцінку рекреаційних територій, подано класифікацію земель різного цільового призначення з точки зору використання їх в рекреаційній діяльності.

In the article is investigated the problem of definition of recreational territories, are analyzed the reasons, that complicate the estimation of recreational territories, is given the classification of land of different target appointment in terms of using them in recreational activities.

Output of recreational activities on the advanced positions of the economy requires the involvement in this field of practitioners and scientists of different directions: geographers, economists, architects, builders, ecologists, appraisers, land surveyors etc. Due to such an integrated approach, is achieved implementation theoretical recommendations as to the effectiveness of the organization and use of recreational areas and their objective assessment.

At the present time, the land of recreational purposes is a separate category of land in Ukraine and have a special legal regime. But, recreational activities are carried out in other categories of land, which does not always allow to reliably identify recreational territories.

Ability to use the territory for recreational purposes is determined by the presence of a certain type of recreational resource. Therefore, in

our opinion, an important step is the definition of territories that can be used for recreational purposes and their classification by type of activity.

Above problems of determination of land of recreational purpose worked scientists of many scientific directions. At the same time, the question of estimation of land which are used for recreational and tourist activities remain poorly researched.

In today's Ukrainian legislation there is no precise differentiation of conceptions of the recreational area and the land of recreational destination. However, it is obvious that the recreational area is the wider concept, since the recreational territories can be located as on land specifically designated for this purpose, as for other categories of lands.

Complexity of estimation of recreational territories is the absence of a clear differentiation of land, which are used for recreational purposes from other categories, lack of inventory of recreational lands and objects.

Ключові слова: рекреаційні території, оцінка земель, цільове призначення, рекреаційні ресурси

Key words: recreational territories, estimation of lands, purpose, recreational resources

Виведення рекреаційної діяльності на передові позиції економіки вимагає залучення в дану галузь спеціалістів-практиків і вчених різних напрямків: географів, економістів, архітекторів, будівельників, екологів, оцінювачів, землепорядників та ін. Завдяки такому комплексному підходу досягається впровадження теоретичних рекомендацій щодо ефективності організації і використання рекреаційних територій та їх об'єктивної оцінки.

На даний час землі рекреаційного призначення є окремо визначеною категорією земель України і мають особливий правовий режим. Проте рекреаційна діяльність проводиться і на інших категоріях земель, що не завжди дозволяє достовірно визначити рекреаційні землі.

Можливість використання території з рекреаційною метою визначається наявністю певного виду рекреаційного ресурсу. Тому, на нашу думку, важливим є етап визначення територій, які можуть використовуватися в цілях рекреації та їх класифікація за видами діяльності.

Над проблемами визначення земель рекреаційного призначення працювали вчені багатьох наукових напрямків. Правовий режим

рекреаційних територій висвітлений в роботах вчених-правовиків [1]. Класифікація рекреаційних ресурсів розроблена в працях з туризму та курортології [2]. Вирішення проблем грошової оцінки земель рекреаційного призначення розкрито в роботах Ю. Дехтяренка, Ю. Манцевича, А. Мартина, Ю. Палехи та інших [3, 4]. В той же час питання оцінки земель, що використовуються для рекреаційно-туристичної діяльності залишаються малодослідженими.

В сучасному законодавстві України немає точного розмежування понять рекреаційна зона (територія) та землі рекреаційного призначення [1]. Однак очевидним є те що рекреаційні території поняття ширше, оскільки зони рекреації можуть розміщуватися як на землях спеціально для цього призначених, так і на землях інших категорій (парки на землях населених пунктів, лісосмуги та лісопарки на землях лісового фонду, кемпінги на землях природо заповідного фонду тощо)[2],[3]. Іншими словами рекреаційні території (акваторії) - ділянки суші (водного простору), які можуть бути використані для здійснення рекреаційної діяльності та відпочинку рекреантів, або на яких можуть бути розміщені рекреаційні ресурси.

Складність оцінки рекреаційних територій полягає у відсутності чіткого розмежування земель, які використовуються в рекреаційних цілях від інших категорій, відсутності кадастру рекреаційних земель та об'єктів. При проведенні нормативної грошової оцінки земель різних категорій за основним цільовим призначенням, на яких проводиться рекреаційна діяльність, неодноразово виникає проблема врахування функціонального використання цих земельних ділянок.

Відповідно до класифікації [5] рекреаційні ресурси діляться на спеціалізовані або цільові (суто рекреаційного користування) і багатоцільові. До першої групи належать лікувальні грязі і мінеральні води, до другої – багатоцільові: рослинні, водні, кліматичні ресурси, які виступають ресурсами комбінованого використання [5].

Зважаючи на значний перелік рекреаційних ресурсів виникає питання їх місцезнаходження. Нами проаналізовані всі види цільового призначення земель та складена класифікація рекреаційних діяльностей, які можна на них здійснювати (табл. 1) [6-13].

Таблиця 1

Рекреаційна діяльність на землях різного цільового призначення

№ з/п	Види цільового призначення земель	Рекреаційна діяльність
1	2	3
I. Землі сільськогосподарського призначення		
1	Для ведення фермерського господарства	Культурно-пізнавальна: - натуралістична
2	Для ведення особистого селянського господарства	
3	Землі житлової та громадської забудови	
4	Для будівництва обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)	Культурно-пізнавальна: - натуралістична
5	Для будівництва обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування	Оздоровча: - маршруто-прогулянкова; - спортивна; - водноспортивна; Розважальна рекреація.
II. Землі природно-заповідного фонду		
	Для збереження та використання:	
1	біосферних заповідників	Оздоровча: - маршруто-прогулянкова; Культурно-пізнавальна: - натуралістична
2	природних заповідників	
3	національних природних парків	
4	ботанічних садів	
5	зоологічних парків	
6	дендрологічних парків	
7	парків пам'яток садово-паркового мистецтва	
8	заказників	
9	заповідних урочищ	
10	пам'яток природи	
11	регіональних ландшафтних парків	
III. Землі оздоровчого призначення		
1	Для будівництва і обслуговування санаторно-оздоровчих закладів	Лікувальна

Продовження таблиці 1

1	2	3
IV. Землі рекреаційного призначення		
1	Для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення	Оздоровча: - маршруто-прогулянкова; - спортивна; - водноспортивна; - купально-пляжна; Культурно-пізнавальна: - культурно-історична Розважальна: - театрально-концертна; - активно-відпочинкова
2	Для будівництва та обслуговування об'єктів фізичної культури спорту	Оздоровча: - спортивна; - водноспортивна Розважальна: - активно-відпочинкова
3	Для індивідуального дачного будівництва	Оздоровча: - маршруто-прогулянкова
4	Для колективного дачного будівництв	
V. Землі історико-культурного призначення		
1	Для розміщення та обслуговування музейних закладів	Культурно-пізнавальна: - культурно-історична
VI. Землі лісогосподарського призначення		
1	Для ведення лісового господарства і пов'язаних з ним послуг	Оздоровча: - маршруто-прогулянкова; - полювання

Продовження таблиці 1

1	2	3
VII. Землі водного фонду		
1	Для культурно-оздоровчих потреб, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей	Лікувальна: - клімато-лікування; - бальнеолікування; - грязелікування. Оздоровча: - маршрутопрогулянкова; - водноспортивна; - рибальство; - купально-пляжна Культурно-пізнавальна рекреація: - натуралістична
VIII. Землі запасу		Можливо всі перелічені види
IX. Землі загального користування		Оздоровча рекреація: - маршрутопрогулянкова; - водноспортивна; - купально-пляжна Культурно-пізнавальна

Висновки. З вище викладеного випливає, що рекреаційні території знаходяться на різних за організаційним і правовим режимами землях та входять до складу земель різних категорій і можуть перебувати в землях запасу кожної категорії. При проведенні нормативної грошової оцінки земельних ділянок в межах категорій земель різного цільового призначення потрібно застосовувати коефіцієнт функціонального використання для земельних ділянок,

на яких проводиться рекреаційна діяльність, як для змішаного використання і визначати як середньозважене значення (за площею) коефіцієнтів функціонального використання окремих частин земельної ділянки змішаного використання.

1. Бондар Л. О. Правовий режим земель рекреаційного призначення / Л. Бондар. // Право. — 2010. — № 11. — С. 34 — 40. 2. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н. Фоменко. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 312 с. 3. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні / [Дехтяренко Ю. Ф., Лихогруд М. Г., Манцевич Ю. М., Палеха Ю. М.]. — К.: Профі, 2007. — 624 с. 4. Мартин А. Г. Нормативна грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення: підходи до реалізації нового методичного підходу / А. Мартин. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zsu.org.ua/andrij-martin/9221>. 5. Нудельман М. С. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования [Текст]/ М. С. Нудельман. — К.: Наукова думка, 1987.—129 с. 6. Земельний кодекс України від 25.10. 2001 р. № 2768-III : за станом на 05 груд. 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Офіційний вісник України. — 30. 11. 2001. — № 46. — Ст. 2038 із змін. 7. Закон України "Про туризм" від 15. 09. 1995 р. № 324/95-ВР : за станом на 09 лис. 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. — 01. 08. 1995. — № 31. — Ст. 241 із змін. 8. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" від 17. 02. 2011 р. № 3038-VI : за станом на 16 жов. 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Офіційний вісник України. — 18. 03. 2011. — № 18. — Ст. 735 із змін. 9. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16. 06. 1992 р. № 2456-XII : за станом на 14 лип. 2011 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. — 25. 08. 1992. — № 34. — Ст. 502 із змін. 10. Закон України "Про курорти" від 05. 10. 2000 р. № 2026-III : за станом на 05 січ. 2012 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Офіційний вісник України. — 17. 11. 2000. — № 44. — Ст. 1884 із змін. 11. Закон України "Про охорону культурної спадщини" від 08. 06. 2000 р. № 1805-III : за станом на 27 лип. 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Офіційний вісник України. — 21. 07. 2000. — № 27. — Ст. 1112 із змін. 12. Лісовий кодекс України від 21. 01. 1994 р. № 3852-XII : за станом на 27 лип. 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. — 13. 04. 1994. — № 17. — Ст. 99 із змін. 13. Водний кодекс України від 06. 06. 1995 р. № 213/95-ВР : за станом на 27 лип. 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. — 13. 06. 1995. — № 24. — Ст. 189 із змін.